

A R U A N N E
biokütuste ja muude taastuvkütuste transpordis kasutamise edendamisest
EESTI
2007

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/30/EÜ, millega edendatakse biokütuste ja muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris artikkel 4 sätestab, et liikmesriigid esitavad komisjonile enne iga aasta 1. juulit aruande, mis sisaldab järgmist:

- meetmed, mis on võetud, et soodustada biokütuste või muude taastuvkütuste kasutamist diislikütuse või bensiini asendamiseks transpordisektoris,
- riiklik ressurss, mis on kasutatav biomassi tootmiseks energiakasutuseks muul otstarbel kui transpordis, ja
- transpordikütuse kogumüük ja turule viidud puhaste või segudes esinevate biokütuste ja muude taastuvkütuste osa eelmisel aastal. Liikmesriigid kannavad vajaduse korral ette kõigist toornafta või naftatoodete pakkumisega seotud erandlikest asjaoludest, mis on mõjutanud biokütuste ja muude taastuvkütuste turustamist.

1. Meetmed, mis soodustavad biokütuste või muude taastuvkütuste kasutamist diislikütuse või bensiini asendamiseks transpordisektoris.

Alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seaduse kohaselt on biokütus aktsiisist vabastatud pärast Euroopa Komisjoni poolt loa andmist kuni loa kehtivuse lõpuni. Biokütus, mille KN'i esimesed neli numbrit on 440 1 või 4402 on aktsiisist vabastatud tingimusteta. Biokütusele aktsiisivabastuse rakendamiseks saadi Euroopa Komisjonilt vastav luba 27. juulil 2005 allkirjastatud kirjaga. Biokütuse aktsiisivabastuse loa nr on 314/2005 ja kehtivusaeg 6 aastat.

Arvestades Euroopa Komisjoni esitatud teatise “Biomassi tegevuskava” ja “EL’i biokütuse strateegia” on Vabariigi Valitsuse 3. augusti 2006.a korralduse nr 429 alusel koostatud **Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava aastateks 2007 – 2013**. Kava peamine eesmärk on luua kodumaise biomassi ja bioenergia tootmise arenguks soodsad tingimused, et vähendada Eesti sõltuvust imporditavatest ressurssidest ja fossiilsetest kütustest, vähendada survet loodusesekonnale, kasutada maaressurssi tõhusalt ja jätkusuutlikult ning soodustada tööhõivet maapiirkondades. Arengukavas tuuakse välja seosed teiste valdkondade arengukavadega ning kõik olemasolevad valdkonda edendavad toetusmeetmed ja nähakse ette täiendavad meetmed. Biomassi ja bioenergia kasutamise edendami se arengukava on valdkonnapõhine

arengukava, mille analüüside alusel saab teha ettepanekuid seotud arengukavade muutmiseks et valdkonna turgu efektiivselt reguleerida.

Arengukava elluviimine kavandatakse kahes etapis:

I etapis (2007-2008) alustatakse uuringutega, et analüüsida turgu, ressursse, tehnoloogiaid, turukorralduslikke meetmeid jm biomassi kasutamist mõjutavaid tegureid. Samuti alustatakse teavitustegevusega ja jätkatakse rahvusvahelist koostööd.

I etapis viiakse läbi ka II etapis rakendatavate meetmete keskkonnamõjude strateegiline hindamine.

II etapis (2009-2013) rakendatakse I etapis tehtud analüüside ja uuringute alusel biomassi kasutamise edendamiseks kõiki mõistlikke, hästi põhjendatud turukorraldusmeetmeid - toetused, maksud, standardid, os kusteabe kättesaadavus jmt.

Riigikogu 26. oktoobri 2005. aasta otsusega heakskiidetud **Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2010** põhieesmärk on tagada inimesi rahuldav tervislik keskkond ja majanduse arendamiseks vajalikud ressursid loodust oluliselt kahjustamata, maastike ja elustiku mitmekesisust säilitades ning majanduse arengutaset arvestades.

Strateegia üheks eesmärgiks on vähendada energeetika negatiivset keskkonnamõju, tõhustada energiasäästu ning laiendada taastuvate energiaallikate kasutamist; tõsta ühistranspordi osakaalu ja mobiilsust, eelisarendada elektri- ja raudteetransporti. Nimetatud eesmärgi täitmise üheks ülesandeks on viia aastaks 2006 bensiini ja diislikütuse tarbimises biokütuste osakaal 2% -ni ja aastaks 2011 5,75% -ni.

Riikliku struktuuri vahendite kasutamise strateegia 2007 -2013 üheks prioriteetseks suunaks on energiamajanduse arendamine. Prioriteedi üheks eesmärgiks on alternatiivsete transpordikütuste kasutamise suurendamine. Eesmärgi täitmiseks toetatakse alternatiivsete kütuste kasutamise seotud informatsiooni laialdast levitamist ning transpordivahendite ümberehitamisega seotud investeeringuid.

8. veebruaril 2007.a kiitis Valitsus heaks **Eesti maaelu arengukava aastateks 2007 -2013.**

Maaelu arengukava meetme 1.4.3 "Investeeringud bioenergia tootmisesse" raames toetatakse investeeringuid, mis on suunatud põllumajandusettevõtetes biomassi ja bioenergia tootmisele.

Meetme 1.5 "Metsa majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaaduste lisandväärtuse andmine" raames toetatakse metsandussaadusi töötleva tööstuse mikroettevõtete investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse varadesse uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate soetamiseks ja kasutuselevõtmiseks (sealhulgas investeeringud bioenergia tootmiseks), et tagada metsandussaaduste ulatuslikum pakkumine ja kasutamine, kvaliteetsete ning suurema lisandväärtusega innovaatiliste metsandustoodete ja -saaduste tootmine (sh bioenergiatooted), energia kokkuhoid ja keskkonnasäästlik majandamine.

Maaelu arengukava meetme 1.6 raames (põllumajandustoodetele ja mittepuidulistele metsasaadustele lisandväärtuse andmine) toetatakse biokütuste tootmine mittepuidulistest põllumajandussaadustest ning põllumajandus- ja mittepuidulisi metsandussaadusi töötleva tööstuse tootmisjäätmetest

Maaelu arengukava meetme 1.7.1 "Põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamine" raames on bioenergiakultuuride ja biokütuste osas toetatavad rakendusuringud ja tootearendus.

1. maist 2007.a jõustunud uues **riigihangete seaduses** on loodud alused keskkonnahoidlike näitajate ja kriteeriumide kasutamiseks riigihangetel. Seaduse § 3 lõige 6 sätestab, et võimaluse korral peab hankija eelistama keskkonnasäästlikke lahendusi.

Energiakultuuride kasvupinna laienemist toetab Nõukogu määruse 1782/2003/EÜ, 29. september 2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, artiklites 88-92 ja artikli 107 lõikes 3 toodud otsetoetus, millest viimane rakendub Eestis alates 2007.a.

2007. aasta seisuga makstakse orienteeruvalt 700 kr/ha energiakultuuride toetust, 836,9 kr/ha põllumajanduskultuuri kasvatamise toetust ja 945 kr/ha ühtse põllumajandusto etust. 2006.a taotleti energiakultuuride toetust 11 565.49 ha. Kokku taotlejaid 124.

Kasvatatavad kultuurid: raps (rüps) – 11374.14 ha; kaer – 76.84 ha; päideroog – 113.41 ha; paju (energiavõsa) – 1.10 ha.

2. Taastuvaenergia ressurs, mis on kasutatav energia tootmiseks Eestis

Eesti taastuvenergia potentsiaal, mis avaldub eeskätt biokütustel baseeruvast elektri ja soojuste koostootmises ning tuuleenergiast, on esitatud 2005.a aruandes.

Antud hetkel puuduvad statistilised andmed 2006.a taastuvenergia osakaalu kohta primaarenergiast. 2006.aasta statistiline väljaanne ilmub septembris.

Primaarenergiast varustatus 2005. aastal oli 216 PJ, sellest moodustas põlevkivi ligikaudu 60% ning puit ja turvas kokku 12%.

2005. aastal kasvas jõudsalt taastuvate energiaallikate kasutamine elektri tootmiseks. 2005. aastal andis Eestis võrku elektrit 22 hüdro- ja 7 tuulejaama, hõlmates kogu toodetud elektrist ligi 0,7%. Võrreldes 2004. aastaga kasvas tuulest toodetud elektri hulk 7 korda. Aasta lõpuks jõudis paigaldatud hüdro- ja tuuleelektrijaamade koguvõimsus 36,2 MW-ni, lähtudes arendatavatest projektidest võib paigaldatud koguvõimsus 2006. aasta lõpuks ulatuda 60 MW-ni või enam. Taastuvate kütuste rakendamise osas pole ajavahemikus 1999–2005 järske muutusi toimunud. 2005. aastal moodustasid taastuvad energiaallikad primaarenergiast varustatuses ligikaudu 12%, kusjuures puitkütuste osas selles on jätkuvalt valdav.

3. Kütuse tarbimine transpordis 2006.a

Statistikaameti esialgsete andmete põhjal kasutati 2006.a kütust transpordi vajadusteks:

Diislikütus	-525 tuh t
Autobensiin	- 308 tuh t
Vedelgaas (LPG transport)	- 6 tuh t

Täpsed statistilised andmed avaldatakse septembris ilmuvas Eesti Statistikaameti väljaandes.

Seisuga 01.01.2007 on väljastatud 11 biokütuse tootmise luba. Tootjate andmetel toodeti 2006.a 4908 tonni biodiisli. Toodetud biokütusest eksporditi 85%.

Lubade kohta on info kättesaadav Maksu- ja Tolliameti koduleheküljelt:

<http://www.emta.ee>.

Vastavalt esitatud aruannetele oli 2006. aastal Eestis neli biokütuse käitlejat, kes lubasid tarbimisse kokku 1 298 801 liitrit biokütust (KN 38249098).

Kui bensiini ja diislikütuse kogutarbimine oli 2006. aastal 833 tuh t, siis biokütuse osakaal moodustab nimetatud bensiini ja diislikütuse kogutarbimisest 0,12 %.

Arvestuse aluseks on järgmised andmed:

diislikütus – tihedus 845 kg/m³, energiasisaldus 43 MJ/kg;

bensiin – tihedus 775 kg/m³, energiasisaldus 44 MJ/kg;

biokütus – tihedus 900 kg/m³, energiasisaldus 37 MJ/kg.

4. Muud vedelate biokütuste turuletulekut mõjutavad tegurid

Direktiivi 2003/30/EÜ kohaselt saab Euroopas praegu kasutusel olevates autodes probleemideta kasutada vähese biokütusesisaldusega segu, kusjuures nimetatud standarditele vastava kütuse müümine ei nõua eraldi tähistuse lisamist.

Samas tuleb märkida, et jätkuvalt suhtuvad paljud mootorsõidukite tootjad hetkel biodiisli kasutamisse väga ettevaatlikult.

Biokütuste tootmise ja kasutamise peamisteks probleemideks Eestis on:

- puudub teave biokütuse kasutamise tõhususe ja mõjude kohta;
- mootorsõidukite tootjad suhtuvad biokütuse kasutamisse ettevaatlikult;
- biokütuse või biokütust sisaldava kütuse vähene konkurentsivõime;
- biokütuse müük nõuab kütusemüüjatelt täiendavaid investeeringuid;
- biokütust puudutav statistika vajab täiendamist;
- puuduvad mitmed biokütuseid käsitlevad Euroopa standardid;

5. Eesmärgid

Riigikogu 15. detsembri 2004.a otsusega kinnitatud „**Kütuse – ja energiamajanduse pikaajalise riikliku arengukava aastani 2015**” kütuse- ja energiamajanduse ülevaate peatükis märgitakse, et direktiivile 2003/30/EÜ tuginedes on Eesti eesmärk tagada transpordi tarbeks turul olevatest diisli - ja bensiinikütustest bio- ja muude taastuvate kütuste indikatiivne osakaal 2% aastaks 2006 ja 5,75% aastaks 2011, arvutatuna kütuste energiasisalduse järgi.

Riigikogu 26. oktoobri 2005. aasta otsusega heakskiidetud **Eesti keskkonnastrateegia aastani 2010** üheks eesmärgiks on vähendada energeetika negatiivset keskkonnamõju, tõhustada energiasäästu ning laiendada taastuvate energiaallikate kasutamist; tõsta ühistranspordi osakaalu ja mobiilsust, eelisarendada elektri - ja raudteetransporti.

Nimetatud eesmärgi täitmise üheks ülesandeks on viia aastaks 2006 bensiini ja diislikütuse tarbimises biokütuste osakaal 2% -ni ja aastaks 2011 5,75% -ni.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis koostatud **Transpordi arengukava 2006 – 2013** näeb ette keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtu stimuleerimise ning nimetatud meetme indikaatoriks on alternatiivsete kütuste kasutamise osakaalu tõus aastaks 2010 5,75% -ni.